

ФЕСТИВАЛЪТ ЖИВАТА АЗБУКА В СОФИЯ

От 6 до 8 октомври 2017 г. в София се проведе международен фестивал с елементи на научна конференция *Живата азбука*, посветен на изучаването на руската детска литература в славяноезичните страни. Това е втората „спирка“ на инициативата, стартирала през 2016 г. в словашкия град Търнава под надслов *Светлото име: Пушкин* („Веселое имя: Пушкин“). Организатор и ръководител на софийската проява е дфн, професор Нина Барковска от Уралския държавен педагогически университет (Русия), а съорганизатор и домакин – Столична библиотека и Руският център. На събитието присъстваха ученици, учители, студенти, преподаватели, учени, чиито изяви бяха своеобразен отговор на вкоренената в надслова на конференцията „вечна“ тема за приобщаването на подрастващите към книгата.

Първият ден на фестивала откри видео презентацията – „визитна картичка“ на гостите от Русия – на професор Нина Барковска от Уралския държавен педагогически университет (Русия) *Гора самоцветов* („Планина от скъпоценни камъни“), която проследи интересната история на град Екатеринбург, четвъртия по численост на населението в Русия и един от най-големите икономически центрове в света, от създаването му до наши дни.

Докладът на дфн, професор Елена Бекасова от Оренбургския държавен педагогически университет (Русия) *Живая азбука: из истории кириллицы и старинных азбук* („Живата азбука: из историята на кирилицата и старинните азбуки“), съпроводен с изобилна на снимков материал презентация, припомни делото на светите братя Кирил и Методий и приноса им в световното културно наследство. Показани бяха книги на църковнославянски език, откъси от различни кирилски и глаголически ръкописи, миниатюри на брезови грамоти („берестяные грамоты“). Специално място беше отделено на Асеманиевото евангелие и на преписа на Симеоновия сборник от 1073 г., известен като Изборник на Светослав. Присъстващите се запознаха с първите печатни буквари на църковнославянски език, както и с най-ранни издания на детски приказки.

В доклада си *Цветы и птицы Ветковской буквицы* („Цветята и птиците във Ветковската заглавка“) доцент Уляна Верина от Беларуския държавен университет (Беларус) потърси проекциите на природните пейзажи в графичния дизайн на старинните книги и детското книгоиздаване. „Книгата като градина“, „Книгата като

поле“, съхранени в Музея на старообредството и беларуските традиции „Ф.Г. Шкляр“ в гр. Ветка (Беларус), са само част от първообразите на съвременните детски книги за оцветяване.

Да покажат знания по руски език бяха приканени ученици от 4. и 5. клас на софийското 18-то СОУ „Уилям Гладстон“, придружени от Евгения Стойнева, учител по руски език. Най-малките участници активно се включиха във викторината *Мы живём в разных странах, но у нас много общего* („Ние живеем в различни страни, но имаме много общи неща“), която им предложи интерактивни игри, свързани с приликите и отликите между българската и руската азбука и българските и руските думи; вдъхновено участваха в организирания от руската художничка Олга Сайфулина майсторски клас за ръчно изработване на картички в чест на 90-годишнината от появата на детското списание *Ёж* („Таралеж“) и от своя страна зарадваха присъстващите с индивидуална програма, в която се превъплътиха в различни герои от руски народни приказки, разиграха скечове и рецитираха стихове.

Финалът на първия ден постави срещата на публиката с майсторите на поетичното слово – Михаил Яснов (Русия) и Виктор Самуилов (България). Двамата творци създадоха много настроение както с детските разговори на сериозно, така и с преводите си от руски на български език на собствени стихотворения за деца. Блиц интервю на Михаил Яснов и Виктор Самуилов представяме обособено след края на настоящия обзор.

Вторият ден на конференцията започна с доклада на доцент Галина Петкова от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (България) – *Эмигрантский учебный канон по русской литературе: учебные серии – учебные программы – хрестоматии* („Емигрантският учебен канон по руска литература: учебни серии – учебни програми – хрестоматии“). Българската изследователка запозна гостите с педагогическата дейност на руския професор емигрант Пьотр Бицили, преподавал в Софийския университет от 1924 г. до 1948 г. „Посветен“ на грижата да съхрани националната памет сред руските деца в емиграция изобщо, ученият създава две хрестоматии и една история на руската литература, конструиращи собствен „учебен канон“, надграждащ и оспорващ заложения в институционалните документи на руската образователна система от онова време.

Мариана Фигедьова от Университета „Св. св. Кирил и Методий“ (Словакия) разказа за съвременната образователна система в Словакия и представи произведенията по руска литература, изучавани в средното училище в страната.

За да даде пример за добра рускоезична детска книга, доцент Уляна Верина от Беларуския държавен университет (Беларус) запозна публиката с творчеството на популярните в родната си страна детски автори Андрей Жвалевски и Евгения Пастернак.

Следващите доклади бяха фокусирани върху новоизлязлата детска и юношеска литература в Русия. След като очерта тенденциите в тази област, професор Нина Барковска от Уралския държавен педагогически университет (Русия) предложи списък с препоръчителни рускоезични книги за деца и подрастващи. Той беше допълнен от руския поет и преводач Михаил Яснов, който направи преглед на новите книжни серии за деца и наградени детски издания. С представянето на новите книжни формати в издателската дейност за деца темата продължи доцент Лилия Гутрина от Уралския държавен педагогически университет (Русия). В доклада на руската изследователка внимание привлече интерактивната книга, която с оригиналната си поетика и експериментални оформление и типография активно ввлича малките читатели в собственото си измерение и ги прави съ-творящи света на книгата.

Център на доклада на доцент Наталия Смирнова от Института за регионално развитие на образованието в гр. Екатеринбург (Русия) бяха някои отличени ученически произведения от различни творчески конкурси, провели се през 2017 г. в средните училища в гр. Екатеринбург – за най-добро есе, за най-добра илюстрация към рускоезична книга, за най-добър буктрейлър.

Анализирайки предназначението на визуалната и вербалната част в пространството на съвременната книга за деца, доцент Ольга Багдасарян от Уралския държавен педагогически университет (Русия) предложи типология на оформителски решения. Независимо дали двете части ще се подкрепят, като се дописват, доизговарят, или взаимно ще се обезсилват, образователната им роля е винаги налице.

Финалната изява бе на Юлия Ситникова, учител от гр. Екатеринбург (Русия), която сподели опит за успешни иновационни форми на уроците по литература и в извънурочната дейност и подчерта, че един от най-ефективните начини за „усвояване“ на конкретно произведение е театрализацията.

В самия край на втория ден и като цяло на научния сегмент на фестивала бяха направени изводи и очертани перспективи. Присъстващите се обединиха около обнадеждаващия извод на професор Нина Барковска, че „ако преди десетина, дори шест години се говореше за криза на четенето при децата, то днес това е мит – децата четат“ и набелязаха следващата „спирка“ на „пътуващия“ семинар.

АГЛАЯ МАВРОВА

В третия, последен, ден на фестивала участниците посетиха Рилския манастир. Красотата и величието на светата обител, обгърната от внушителна природа, създаде усещане за възшебство, магия и духовно единение „в буквата“, толкова необходимо ни днес.

Аглия Маврова

Редакционна бележка: Публикацията е включена в рубрика „Гласовете на детството“ поради тематично сходство. За разлика от останалите текстове в рубриката тя не е преминала през процедура на анонимно рецензиране в резултат на жанровите ѝ особености.